

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Słuchać by słyszeć słyszeć by słuchać

Człowiek - najlepsza inwestycja

Słuchać by słyszeć -
- słyszeć by słuchać

Publikacja współfinansowana przez Unię Europejskiej w ramach
Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek - najlepsza inwestycja

Niniejsza publikacja ma na celu upowszechnianie w projekcie stosowanej metody A. Tomatisa a także promocję projektu i jego donatorów.

Wstęp

Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Krośnie jest placówką oświatową z długoletnią tradycją, kształcąca dzieci i młodzież w wieku od 3 do 25 lat upośledzoną umysłowo w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym na etapie szkoły podstawowej, gimnazjum, zasadniczej szkoły zawodowej, szkoły przysposabiającej do pracy, Liceum Uzupełniającego oraz prowadzi zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze dla uczniów z głębokim stopniem upośledzenia umysłowego a także zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju.

W Ośrodku kształcą się ok. 160 uczniów w tym ok. 50 z niepełnosprawnościami sprzężonymi, gdzie obok upośledzenia umysłowego występują inne deficyty rozwojowe takie jak:

- zaburzenia mowy i głosu (ok. 50%),
- dysleksja (ok. 70%),
- autyzm i dzieci z cechami autyzmu (ok. 5%),
- zespół ADHD (ok. 15%),
- problemy szkolne (ok. 60%).

Liczną grupę uczniów naszego Ośrodka stanowią dzieci i młodzież, u których upośledzenie umysłowe współwystępuje z licznymi deficytami rozwojowymi, zaburzeniami zachowania, a także zaburzeniami psychicznymi. Stąd też, nasi uczniowie są objęci zajęciami z zakresu rewalidacji indywidualnych i uczestniczą w różnych specjalistycznych formach zajęć takich jak:

- zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze,
- zajęcia korekcyjno – kompensacyjne,
- zajęcia logopedyczne,
- terapia pedagogiczna,
- terapia artystyczna,
- gimnastyka korekcyjno – kompensacyjna,
- terapia integracji sensorycznej.

Pomimo to, mając na uwadze różnorodność zaburzeń rozwojowych u uczniów, nadal odczuwano pewien niedosyt w zakresie dostępnych form zajęć specjalistycznych.

Pogłębiając wiedzę merytoryczną, doskonaląc swój metodyczny warsztat pracy, pozyskaliśmy informacje dotyczące metody Tomatisa powszechnie stosowanej w krajach Europy Zachodniej i niektórych ośrodkach w Polsce. Metoda ta, z uwagi na fakt, że nie ogranicza się do konkretnych zaburzonych funkcji lecz globalnie stymuluje centra-

Inny układ nerwowy, jest niezwykle przydatna i skuteczna w pracy terapeutycznej z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Otrzymywaliśmy również sygnały z Miejskiej Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej o tym, iż według jej obserwacji, wciąż wzrasta liczba dzieci z zaburzeniami kwalifikującymi je do terapii metodą A. Tomatisa. Również ze strony rodziców naszych wychowanków padały zapytania dotyczące możliwości wprowadzenia w naszym ośrodku takiej formy zajęć.

Dla potwierdzenia zasadności wprowadzenia dodatkowych zajęć stymulacji audio-psycho-lingwistycznej, wśród rodziców i wychowawców klas przeprowadzona została ankieta, diagnozująca różnorodność i ilość występowania zaburzeń u naszych uczniów. Po przeanalizowaniu jej wyników stwierdzono, iż zarówno wychowawcy klas (71%), jak i rodzice (92%) dostrzegają dużą potrzebę wprowadzenia zajęć edukacyjno-terapeutycznych metodą A. Tomatisa. Zaobserwowali oni, że u zdecydowanej większości uczniów (79%) występuje po trzy i więcej zaburzeń w sferze psychoruchowej.

Mieliśmy zatem zdiagnozowany problem, ale nie mieliśmy ani przeszkolonej kadry ani środków na zakup sprzętu do prowadzenia zajęć tą metodą.

I tak narodził się pomysł pozyskania funduszy z Europejskiego Funduszu Społecznego z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

W pracę nad wnioskiem o dofinansowanie projektu zaangażowało się 4 nauczycieli Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Krośnie. Projekt pod nazwą

Słuchać by słyszeć - słyszeć by słuchać

został złożony do Ministerstwa Edukacji Narodowej w ramach konkursu zamkniętego nr 2/POKL/3.3.4/09 „Opracowanie i pilotażowe wdrożenie innowacyjnych programów nauczania uczniów ze specjal-

nymi potrzebami edukacyjnymi z wykorzystaniem nowoczesnych metod diagnozy i terapii ucznia niepełnosprawnego”.

Projekt uzyskał pozytywną ocenę Komisji Oceny Projektów i przyjęty do realizacji od 1 grudnia 2009 r. i będzie trwał do 31 grudnia 2013 r. Projekt realizowany jest w partnerstwie z Miejską Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Krośnie.

Metoda Tomatisa

Ogólnie mówiąc jest to trening słuchowy, zwany też metodą stymulacji audio-psycho – lingwistycznej polega na słuchaniu dźwięków poprzez urządzenie zwane „elektronicznym uchem”, które jest idealnym modelem ludzkiego ucha. „Ćwiczy” ono ucho w taki sposób, aby mogło pracować bez zakłóceń. Ćwiczenia te stymulują centralny system nerwowy, a w szczególności korę mózgową, która stanowi centrum procesów myślenia. Stymulacja ucha odbywa się poprzez dźwięki o określonej, zróżnicowanej częstotliwości.

Trening składa się z sesji słuchania oraz pracy z głosem poprzedzonych testem, który pozwala dostosować program sesji do indywidualnych potrzeb ucznia.

Poziom krzywych (krzywa przewodnictwa powietrznego i krzywa przewodnictwa kostnego) wyznaczony na podstawie testu warunkuje dobór odpowiedniej muzyki zarówno do poszczególnych sesji jak i etapów terapii.

W zależności od uzyskanych wyników diagnozy – testu lateralizacji i uwagi słuchowej oraz selektywności dobierane są odpowiednie zestawy płyt ze specjalistyczną muzyką: filtrowaną, niefiltrowaną, zagęszczoną, z pasmami o niskich częstotliwościach (stymulacja przedsiionka), pasmami częstotliwości charakterystycznymi dla mowy itp.

Do zdiagnozowanych w pierwszym, tzw. sensorycznym obszarze funkcjonowania ucznia (problemy z motoryką dużą, małą, równowagą, koordynacją wzrokowo-słuchowo-ruchową; nadwrażliwością lub niedowrażliwością zmysłową, napięciem mięśniowym) dobrana jest odpowiednia stymulacja słuchowa, z wykorzystaniem głównie muzyki niefiltrowanej oraz muzyki z pasmami o niskich częstotliwościach.

Stwierdzone u ucznia zaburzenia w obszarze drugim - mowy i komunikacji (problemy z mówieniem, nadawaniem i odbieraniem komunikatów werbalnych i pozawerbalnych, zaburzenia koncentracji uwagi, jak i problemy z wyrażaniem myśli i emocji) są redukowane przy pomocy muzyki niefiltrowanej, filtrowanej (w zakresie do 6000 Hz), zagęszczonej i z „pasmami mowy”.

Zdiagnozowane u ucznia zaburzenia w obszarze trzecim, tzw. kreatywności i wyobraźni (wykorzystaniem możliwości uczenia się i zapamiętywania, integracją wszystkich trzech obszarów) są korygowane przez dobór muzyki filtrowanej z wysokimi pasmami częstotliwości (do 9000Hz).

W zależności od intensywności i rozległości zaburzeń występujących w wymienionych obszarach, dla poszczególnych uczestników dobierana jest terapia indywidualna lub grupowa. Występowanie nieprawidłowości w dwóch lub trzech obszarach kwalifikuje ucznia do terapii indywidualnej, zarówno w pierwszym, jak i każdym następnym etapie. W przypadku nieprawidłowości występujących tylko w jednym obszarze kwalifikujemy uczniów do terapii grupowej.

Specjalistyczne zajęcia edukacyjno-terapeutyczne oparte na rzetelnej diagnozie oraz dobranych adekwatnie do niej treści programowych pozwalają na podniesienie poziomu uwagi i lateralizacji słuchowej, a dzięki temu niwelują lub obniżają poziom występujących u uczniów zaburzeń.

Cele projektu:

Celem ogólnym projektu jest opracowanie i pilotażowe wdrożenie innowacyjnego programu nauczania metodą prof. Alfreda Tomatisa.

Celami szczegółowymi projektu są:

- Pozyskanie specjalistycznej kadry,
- Zminimalizowanie zaburzeń uwagi i lateralizacji słuchowej u uczestników projektu,
- Poszerzenie oferty zajęć Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Krośnie o innowacyjną metodę terapii,

Zakładane cele osiągamy poprzez realizację poszczególnych zadań zawartych w projekcie, którymi są:

- Zarządzanie projektem.
- Przeszkolenie personelu z zakresu prowadzenia zajęć metodą Tomatisa
- Zakup sprzętu do prowadzenia zajęć metodą Tomatisa
- Rekrutacja uczestników
- Prowadzenie zajęć
- Wyjazd uczestników projektu na turnus rehabilitacyjny do Ustki
- Panel informacyjno-szkoleniowy
- Utworzenie strony internetowej projektu

Zarządzanie projektem

Zarządzanie projektem obejmuje nadzór nad prawidłową realizacją zadań zawartych w projekcie zarówno pod względem merytorycznym jak też finansowym. Na bieżąco kontrolowana jest realizacja budżetu w aspekcie kwalifikowalności kosztów, zgodności z budżetem oraz realizacji płatności. Ponadto projekt jest na bieżąco monitorowany i ewaluowany m. in. poprzez przeprowadzanie i analizowanie testów

uwagi i lateralizacji słuchowej oraz ankiety skierowane do rodziców uczestników poszczególnych etapów zajęć.

Projektem zarządza Zespół Zarządzający w składzie:

- koordynator projektu – mgr Marta Frydrych
- księgową projektu – mgr Joanna Jakubowicz

Nad całością czuwa kierownik projektu, jednocześnie Dyrektor SOSW w Krośnie Pani mgr inż. Jolanta Znój.

Zarządzanie projektem przebiega prawidłowo, zgodnie z zakresem odpowiedzialności ustalonym w podpisanych umowach. Potwierdził to również audyt projektu, który został przeprowadzony w grudniu 2011 r. Zadanie to również obejmuje promocję projektu. Promocja w naszym projekcie pełni dwojaką funkcję. Pierwsza to informacja o donatorach czyli o Europejskim Funduszu Społecznym, z którego korzystamy. Druga ma za zadanie wspomóc rekrutację do projektu, gdyż z założenia część uczestników zajęć nie jest uczniami naszego Ośrodka. Cyklicznie zamieszczane są reklamy w lokalnych mediach.

Dotychczas reklamy były zamieszczane w:

rozgłośniach radiowych (Radiu Eska Rzeszów, Radiu Wawa, Radiu Rzeszów, Radiu Via), telewizji regionalnej (Telewizji Rzeszów, Telewizji Obiektyw), prasie (Nowiny, Nowe Podkarpacie), portalach internetowych (krosno24, nowiny24, podkarpacie24). Reklamy były również zamieszczone na telebimach najbardziej ruchliwych ulic miasta oraz na ścianie budynku przy ul. Czajkowskiego w Krośnie.

Ponadto przeprowadzamy kolportaż ulotek informacyjno – promocyjnych projektu w miejscach użyteczności publicznej w szczególności w okolicznych szkołach, przedszkolach, poradniach specjalistycznych, poradniach psychologiczno – pedagogicznych, centrach pomocy rodzinie, targach edukacyjnych itp.

Wśród uczestników projektu rozprowadzane są gadżety promocyjne w postaci długopisów, breloczków, kalendarzy, kubków, itp.

W ramach promocji projektu w trzecim kwartale 2013 r. przewidziany jest również piknik informacyjno-promocyjny dla uczestników projektu i ich rodziców. Na pikniku przeprowadzony zostanie m. in. konkurs piosenki, a dla laureatów przewidziane są atrakcyjne nagrody rzeczowe.

Szkolenie nauczycieli

W ramach projektu przeszkolonych zostało 7 nauczycieli Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Krośnie oraz 2 pracowników Miejskiej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Krośnie. Szkolenie odbyło się w Warszawie. Uczestnicy zajęć otrzymali stosowne zaświadczenia o ukończeniu szkolenia uprawniającego do prowadzenia diagnozy i terapii metodą Tomatisa.

Zdobytą wiedzę i umiejętności praktyczne nauczyciele wykorzystują realizując poszczególne zadania zawarte w projekcie. Już na samym wstępie opracowali innowacyjny program pn. „Usprawnianie i wspomaganie rozwoju psychoruchowego uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych metodą stymulacji audio – psycho – lingwistyczną A. Tomatisa”. Program został zgłoszony do Podkarpackiego Kuratora

Oświaty jako innowacja zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków prowadzenia działalności innowacyjnej i eksperymentalnej przez publiczne szkoły i placówki (Dz. U. z2002 r., nr 56, poz. 506).

Celem ogólnym programu jest usprawnianie i wspomaganie rozwoju psychoruchowego uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych metodą stymulacji audio – psycho – lingwistycznej A. Tomatisa.

Cele szczegółowe to:

- zwiększanie sprawności komunikowania się
- zwiększanie możliwości poznawczych
- zwiększanie koncentracji uwagi
- wykształcenie prawidłowej lateralizacji słuchowej
- wzmocnienie sprawności uczenia się i zapamiętywania
- polepszenie radzenia sobie z emocjami i stresem
- usprawnianie koordynacji ruchowej
- poprawa motywacji do nauki.

Na bazie innowacyjnego programu zajęć opracowywane są indywidualne lub grupowe programy dla uczestników poszczególnych etapów zajęć.

Przed i po kolejnych etapach zajęć przeprowadzamy testy uwagi i lateralizacji słuchowej, które pozwalają nam dokonać szczegółowej analizy postępów dziecka w poszczególnych sferach jego funkcjonowania.

Zakup sprzętu

W celu zapewnienia optymalnych warunków do prowadzenia zajęć jedno z pomieszczeń w budynku internatu Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Krośnie zostało przystosowane do prowadzenia zajęć metodą Tomatisa poprzez m. in. zamontowanie drzwi dźwiękoszczelnych. Zakupiono również materace, siedziska, foteliki, sofy, dywan.

Zestaw urządzeń do prowadzenia terapii audio – psycho – lingwistycznej metodą A. Tomatisa to duży wydatek. Dlatego zgodnie z obowiązującym prawem został ogłoszony przetarg na dostawę i instalację tegoż sprzętu.

Przygotowano wymaganą dokumentację do ogłoszenia przetargu (Ogłoszenie oraz Specyfikacja istotnych Warunków Zamówienia). Ogłoszenie o zamówieniu zamieszczono w portalu Urzędu Zamówień Publicznych.

W odpowiedzi wpłynęła jedna oferta. Spełniała ona wymagania zawarte w ogłoszeniu, dlatego została przyjęta do realizacji. Z wykonawcą została zawarta umowa. Wykonawca dostarczył sprzęt zgodnie z zamówieniem.

Urządzenie składa się z następujących elementów:

- elektroniczne ucho NN425,
- odtwarzacz CD FOSTEX CR500,
- komplet płyt CD,
- słuchawki,
- rozgałęziacz sygnału AP4/4,
- rozgałęziacz sygnału APF-4,
- zestaw do nauki mowy,
- mikrofon z kablem,
- tester słuchawek,
- skrzynia transportowa RACK,
- audiometr (kalibracja do metody A. Tomatisa, instrukcja obsługi sprzętu).

Sprzęt jest urządzeniem wysokiej jakości, a co najważniejsze jest sprzętem analogowym a nie cyfrowym, co stanowi podstawę w treningu uwagi słuchowej metodą A. Tomatisa.

Rekrutacja uczestników do projektu

Rekrutacja do projektu przewidziana była lub będzie w następujących terminach:

- 01.06.2010 – 15.06.2010
- 01.09.2010 – 15.09.2010
- 01.09.2011 – 15.09.2011
- 01.09.2012 – 15.09.2012
- 01.09.2013 – 15.09.2013

Dokumentacja rekrutacyjna, składa się z:

- Formularza rekrutacyjnego uczestników do projektu;
  - Oświadczenia o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych na potrzeby projektu i ewaluacji;
  - Oświadczenia o wyrażeniu zgody na udział w projekcie pełnoletniego uczestnika projektu lub oświadczenia o wyrażeniu zgody rodzica /opiekuna prawnego na udział dziecka w projekcie;
  - Oświadczenia o wysokości dochodu netto na osobę w rodzinie.
- W przypadku braku poprawnie wypełnionego oświadczenia, komisja rekrutacyjna przyjmie najwyższą wartość dochodu w przeliczeniu na członka rodziny;
- Kserokopii orzeczenia lub opinii o potrzebie kształcenia specjalnego wydaną przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną;
  - Kserokopii orzeczenia o stopniu niepełnosprawności wydany przez uprawniony organ (brak takiego orzeczenia nie wyklucza automatycznie z możliwości uczestnictwa w projekcie).

Warunkiem uczestnictwa w projekcie jest występowanie u uczestnika przynajmniej jednego z niżej wymienionych zaburzeń:

- zaburzenia mowy,
- zaburzenia głosu,
- zaburzenia koncentracji uwagi,

- dysleksja,
- autyzm,
- zespół ADHD,
- problemy szkolne.

Za każde stwierdzone w orzeczeniu lub opinii zaburzenie kandydat otrzymuje 5 pkt (jeżeli 2 zaburzenia to 10 pkt, itd), tak więc im bardziej złożony problem występujących zaburzeń tym większa liczba punktów i większe szanse uczestnictwa w projekcie w pierwszej kolejności.

Każdy z członków Komisji Rekrutacyjnej w oparciu o pozyskaną wiedzę oraz znajomość problemów ucznia ma możliwość przyznać każdej rekrutowanej osobie punkty w skali od 1 do 5. Suma punktów jest dzielona przez ilość obecnych członków zespołu.

Dodatkowo 1 pkt można uzyskać za posiadanie formalnego orzeczenia o niepełnosprawności.

Ostatecznym kryterium, w przypadku zbyt dużej liczby zakwalifikowanych kandydatów, jest dochód na osobę w rodzinie (do 300 PLN–5 pkt, od 301-600 – 4 pkt, 601-800 –3 pkt, 801-1000 –2 pkt, powyżej 1pkt). Po każdym etapie rekrutacji ogłaszana jest na tablicy informacyjnej Ośrodka oraz na stronie internetowej projektu lista rankingowa, która obejmuje: listę osób zakwalifikowanych, listę rezerwową oraz listę osób niezakwalifikowanych. Dodatkowo rodzice uczestników projektu są powiadamiani telefonicznie o wynikach rekrutacji.

Komisja Rekrutacyjna składa się z koordynatora projektu, który jest jednocześnie przewodniczącym komisji, logopedy, psychologa oraz dwóch przeszkolonych członków zespołu zadaniowego.

Dotychczas odbyły się trzy etapy rekrutacji, w których wzięło udział 124 osoby. Z tego zakwalifikowanych zostało 77 osób, na liście rezerwowej znalazło się 26, a 21 nie zostało zakwalifikowanych.

Prowadzenie zajęć

Od września 2010 r do końca maja 2012 w zajęciach uczestniczyło 90 osób, w tym: etap I ukończyło 90 osób, etap II 87, etap III 40.

Do zrealizowania celów edukacyjno-terapeutycznych podczas prowadzonych zajęć niezbędne jest:

przetwarzanie dobranej muzyki przez urządzenie zwane „elektronicznym uchem”, które dzięki odpowiednio dobranym parametrom (bramkowanie, precesja, filtrowanie). Wpływają na mikrogimnastykę mięśni ucha, a tym samym stymulację odpowiednich ośrodków w mózgu,

- wykorzystywanie bardzo dobrej jakości muzyki w przekazie analogowym,

- powodowanie efektu „ściągnięcia” – obniżania poziomu dźwięku w uchu lewym - w celu wykształcenia prawidłowej lateralizacji słuchowej (prawouszności),

- praca z mikrofonem w sesjach aktywnych pozwoli na pobudzenie ośrodków mowy w mózgu, przyczyni się do rozwoju kompetencji językowej

- filtrowanie odbieranych za pośrednictwem słuchawek dźwięków na wysokich częstotliwościach wyzwoli ukryty często potencjał, a co za tym idzie poprawi procesy zapamiętywania i koncentracji uwagi.

Oczekujemy, że w wyniku przeprowadzonych zajęć nastąpi:

- zwiększenie sprawności komunikowania się (70 %)
- poprawa dojrzałości społecznej (60%),

- poprawa uwagi i lateralizacji słuchowej (50%)
- większa aktywność i zainteresowanie pracą na lekcjach (70%)
- lepsza koncentracja i mniejsza męczliwość (50%)
- mniej nieadekwatnych reakcji emocjonalnych (50%)
- nabycie umiejętności radzenia sobie ze stresem (40%)
- poprawa koordynacji ruchowej (60%)

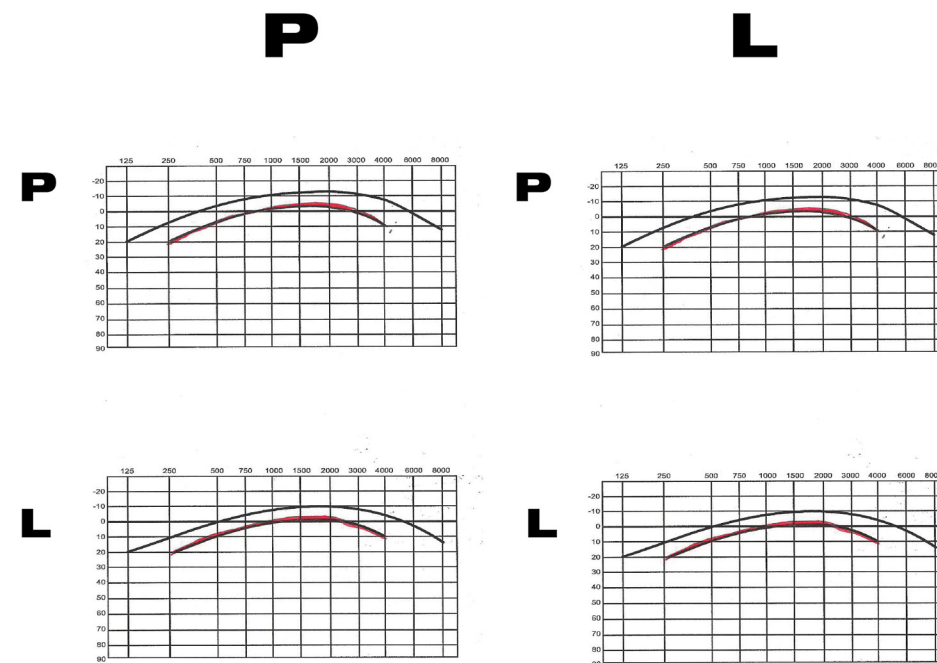
Zajęcia prowadzone metodą Tomatisa rozpoczynają się od testu uwagi i lateralizacji słuchowej, który mierzy odpowiedzi na poszczególne częstotliwości, zdolność do różnicowania dźwięków oraz dominację ucha.

Po przeprowadzonym badaniu i wywiadzie z rodzicem opracowywany jest program, natomiast ilość sesji – etapów dostosowuje się do indywidualnych potrzeb dziecka. Idealna krzywa uwagi słuchowej dla obu uszu wygląda następująco:

Wykres 1

IDEALNA KRZYWA UWAGI SŁUCHOWEJ

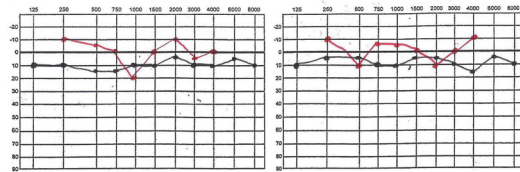
Krzywe przewodnictwa powietrznego i kostnego są harmonijne i równoległe. Zupełnie inaczej wygląda wykres dziecka u którego stwierdza się zaburzenia uwagi i lateralizacji słuchowej

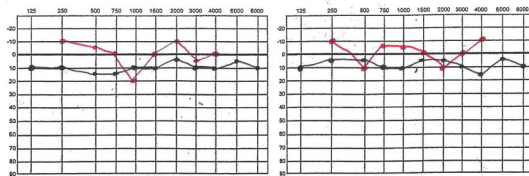
Wykres 2

TEST UWAGI I LATERALIZACJI SŁUCHWEJ (EFEKTU TOMATISA)

P

L

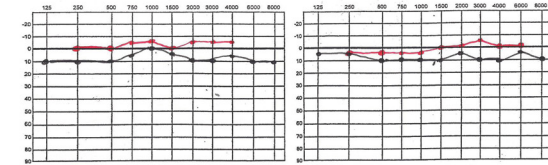

Prezentowany wykres jest zapisem uwagi i lateralizacji słuchowej jednego z uczestników zajęć. Profesor Alfred Tomatis opisał trzy obszary, w których przeprowadzany jest test uwagi słuchowej. Na prezentowanym wykresie wszystkie obszary są zaburzone: obszar I odpowiedzialny za motorykę, obszar II odpowiedzialny za mowę i komunikację oraz obszar III odpowiedzialny za emocje, uczenie się i kreatywność. Na wykresie widoczne są również liczne błędy w lokalizacji dźwięków, które są również diagnostyczne. Inaczej wygląda już wykres tego samego uczestnika, który ukończył drugi etap zajęć.

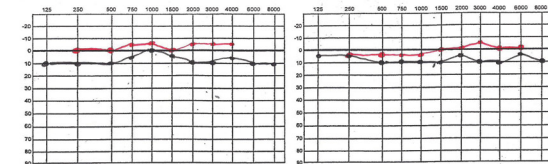
Wykres 3

TEST UWAGI I LATERALIZACJI SŁUCHWEJ (EFEKTU TOMATISA)

P

L

Widoczne są tutaj zmiany jakie zaszły od pierwszego testu. Nastąpiło znaczne złagodzenie obydwu krzywych we wszystkich trzech obszarach słuchowych. Wiąże się to z korzystnymi zmianami w funkcjonowaniu dziecka. Zmniejszyła się również ilość błędów lokalizacji dźwięków, co skutkuje większą pewnością siebie, jakością wypowiedzi, zmniejszeniem napięcia wewnętrznego i polepszeniu koncentracji uwagi. Ponieważ wykres nie jest jeszcze prawidłowy uczestnik będzie w dalszym ciągu uczestniczył w kolejnych etapach zajęć.

Wyjazd rehabilitacyjny do Ustki

Zgodnie z harmonogramem realizacji projektu w dniach od 5.08.2010 r. – 20.08.2010 r. zorganizowano turnus rehabilitacyjny w Ustce.

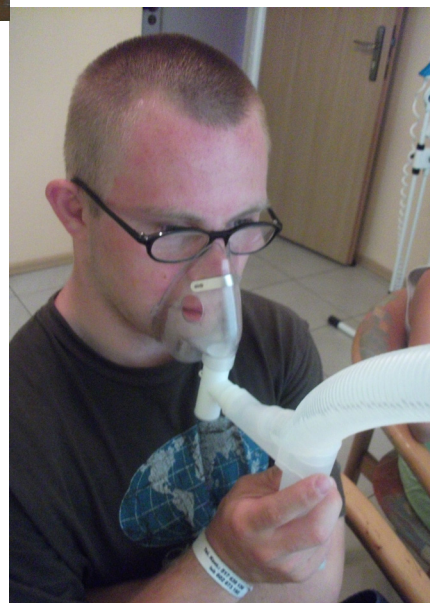
We wniosku o dofinansowanie założono, że na turnus pojedą osoby, które w toku rekrutacji uzyskają największą liczbę punktów. Nie w pełni udało się to założenie wykonać, ze względu na brak zgody niektórych rodziców na wyjazd. Dlatego na turnus pojechały również osoby z nieco mniejszą liczbą punktów.

Dla potrzeb zapewnienia opieki nad uczestnikami turnusu podpisano umowy zlecenia z 8 opiekunami oraz kierownikiem turnusu.

40 uczestników podzielono na 8 grup, z których każda miała swojego opiekuna.

Opracowano regulamin pobytu na turnusie zawierający zasady bezpieczeństwa oraz prawa i obowiązki uczestników. Przed wyjazdem zorganizowano spotkanie dla rodziców, na którym zapoznano ich z regulaminem pobytu, przedstawiono opiekunów grup, oraz ustalono godzinę, miejsce wyjazdu i powrotu.

Po przyjeździe do Ustki zgodnie z umową miała miejsce wizyta wstępna lekarza kwalifikująca uczestników na poszczególne zabiegi rehabilitacyjne.

Wspólnie z organizatorem turnusu przygotowano i ustalono na każdy dzień pobytu organizację i przebieg turnusu. Program obejmował m. in.: wyjazdy na Promenadę, kąpiele w morzu, zwiedzanie portu rybackiego, plenerowe gry i zabawy, przejazd ustecką ciuchcią, rejs statkiem po Bałtyku, dyskoteki, wspólne ognisko. Ponadto zorganizowano wyjazdy do Akwarium

Morskiego w Gdyni, Słowińskiego Parku Narodowego, Muzeum Przyrodniczego, Muzeum Chleba, Ogrodu Zoologicznego w Gdańsku-Oliwie.

Przed zakończeniem turnusu miała miejsce wizyta końcowa u lekarza, mająca na celu ocenę ogólnego stanu zdrowia uczestników, ze szczególnym uwzględnieniem efektów zabiegów rehabilitacyjnych.

Panel informacyjno-szkoleniowy

Organizacja spotkania ma przede wszystkim na celu promocję projektu. Będzie miała charakter podsumowujący i promujący rezultaty.

Konferencja odbędzie się w październiku 2013 roku. Powinna stanowić inspirację i dodatkowy bodziec dla uczestników do aktywnego poszuki-

wania nowatorskich rozwiązań w pracy oświatowej.

Chcemy też przekonywać, że pomimo ogromnych wyrzeczeń i wyzwań, jakie stawia przed beneficjentami realizacja projektu finansowanego ze środków UE, to warto się o nie postarać, ponieważ przynosi to wymierne efekty. Na konferencji zostanie przedstawiony cel i zakres projektu. Omówiona zostanie metoda pracy, jaką w ramach projektu wprowadzamy. Wyznaczeni nauczyciele przygotowują i przedstawiają swoje refleksje w formie referatu oraz krótkiego filmu na temat prowadzonych zajęć, a także form oddziaływań terapeutycznych metodą Tomatisa.

Głos zabierze również przedstawiciel Podkarpackiego Kuratorium Oświaty i Urzędu Miasta Krosna. Będzie również czas na swobodną dyskusję uczestników panelu.

Utworzenie strony internetowej projektu

Dla celów informacyjnych i promocyjnych została utworzona strona internetowa projektu (www.soswkrosno-projekt.eu).

Strona jest na bieżąco aktualizowana, można na niej znaleźć wszystkie potrzebne informacje. Znajdują się na niej również dokumenty potrzebne do celów rekrutacji, protokoły zdotychczasowego procesu rekrutacji oraz wyniki rekrutacji. Dostępna jest również galeria zdjęć z poszczególnych działań zawartych w projekcie.

Proszę sobie wyobrazić, jakie konflikty musi rodzić ten fakt, tym bardziej, że nie mieliśmy do tej pory narzędzi, które umożliwiałyby zdiagnozowanie takiego przypadku, więc nie byliśmy tego świadomi. Skuteczna terapia powinna umożliwić uczestnikom efektywną komunikację interpersonalną, poprawę stopni szkolnych. Z kolei wyższe stopnie, to wyższa samoocena, wyższa samoocena, to wyższe aspiracje, wyższe aspiracje, to większe szanse na godziwe życie.

The screenshot shows the website interface for the project 'Słuchać by słyszeć Słyszeć by słuchać'. At the top, there are logos for 'KAPITAŁ LUDZKI' (National Strategy for Human Capital) and 'UNIA EUROPEJSKA EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY' (European Union European Social Fund). The main title is 'Słuchać by słyszeć Słyszeć by słuchać'. Below the title, it states 'Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego'. A navigation menu on the left includes 'Start', 'O projekcie', 'Rekrutacja uczestników', 'Prowadzenie zajęć', 'Galeria', and 'Kontakt'. The main content area features a pink box with the text: 'Szanowni Państwo, Już wkrótce, bo we wrześniu 2012 rusza kolejny nabór uczestników do projektu. Nie warto zwlekać z decyzją o uczestnictwie, gdyż projekt nieuchronnie zbliża się do końca (projekt będzie trwał do końca grudnia 2013). Dla uczestników projektu na przyszły rok przygotowaliśmy dodatkowe atrakcje. Przede wszystkim odbędzie się piknik rodzinny, na który zostaną zaproszeni wszyscy uczestnicy projektu wraz z rodzicami. W trakcie pikniku dla uczestników projektu zostanie przeprowadzony konkurs piosenki, a dla laureatów zaplanowane są atrakcyjne nagrody. Zapraszamy'. At the bottom, there is a small text block: 'Gmina Krosno/Specialny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Krosnie w partnerstwie z Miejską Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Krosnie realizuje projekt pn. „Słuchać by słyszeć – słyszeć by słuchać” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekt jest realizowany w ramach priorytetu III. Wysoka jakość systemu oświaty, działania 3.3 Poprawa jakości kształcenia, poddziałanie 3.3.4 Modernizacja treści i metod kształcenia Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.'

Zakończenie

Wartość projektu najlepiej odzwierciedla gra słów zawarta w tytule projektu „Słuchać by słyszeć – słyszeć by słuchać”. Uczestnicy terapii mają słuchać odpowiednio kalibrowanych dźwięków, po to by móc normalnie słyszeć zewnętrzny świat. W tym przypadku nie mamy przecież do czynienia z osobami niesłyszącymi, ale słyszącymi inaczej.

Wydawca:

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
im. Marii Grzegorzewskiej
38-404 Krosno, ul. J. Bema 46,
tel. (13) 436-55-55
www.soswkrosno-projekt.eu

Opracowanie:

Agencja Produkcji Radiowej, Telewizyjnej i Wydawniczej
"OBIEKTYW" Bogdan Mischczak
38-400 Krosno, skr 177, Ul. Bohaterów Westerplatte (ZBR)
Tel. (13) 493-80-06, WWW.TVOBIEKTYW.PL
E-MAIL: REDAKCJA@TVOBIEKTYW.PL

Tekst:

Marta Frydrych

Skład, projekt okładek:

Piotr Wilusz

Druk:

Lider - Centrum Papierniczo Biurowe
Jacek Strugała
38-200 Jasło, ul. Kółtąja 2

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Słuchać by słyszeć
słyszeć by słuchać

Człowiek - najlepsza inwestycja

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
im. Marii Grzegorzewskiej

38-404 Krosno, ul. J. Bema 46,

tel. (13) 436-55-55

www.soswkrosno-projekt.eu

e-mail: sosw_krosno@pro.onet.pl

AGENCJA PRODUKCJI RADIOWEJ, TELEWIZYJNEJ I WYDAWNICZEJ
"OBIEKTYW" BOGDAN MISZCZAK

38-400 KROŚNO, SKR 177, UL. BOHATERÓW WESTERPLATTE (ZBR)

TEL. (13) 493-80-06, WWW.TVOBIEKTYW.PL

E-MAIL: REDAKCJA@TVOBIEKTYW.PL